

ใบความรู้ เรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์

เรื่องย่อ

พระเจ้าอชาตศัตรู ทรงครองแคว้นมคธมีราชคฤห์เป็นเมืองหลวง ต้องการขยายอาณาจักรไปยังแคว้นวัชชีอันมีกษัตริย์ลิจณวิปกรครอง แต่พระองค์ทราบว่กษัตริย์ลิจณวิทุกพระองค์ล้วนทรงมั่นอยู่ใน- ธรรมที่เรียกว่า “อปริหานิยธรรม ๗” คือธรรมอันเป็นไปเพื่อเหตุแห่งความเจริญ พระองค์จึงวางแผนให้วัสสการพราหมณ์ที่เป็นอำมาตย์คนสนิทไปเป็นไส้ศึก วัสสการพราหมณ์ยอมทนรับราชอาญาด้วยทุกขเวทนาแสนสาหัสถึงแก่สลบ เมื่อถูกเนรเทศออกจากแคว้นมคธก็เดินทางมุ่งตรงไปเมืองเวสาลี กษัตริย์ลิจณวิทรง ตั้งให้เป็นครูสอนศิลปวิทยาแก่บรรดาราชกุมาร วัสสการพราหมณ์ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่จนเป็นที่ไว้วางใจในหมู่กษัตริย์ลิจณวิ

หลังจากนั้นวัสสการพราหมณ์จึงได้ดำเนินอุบายเพื่อทำลายความพร้อมเพรียงและความสามัคคีของกษัตริย์ลิจณวิ โดยวัสสการพราหมณ์ คอยส่งเสริมเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทให้บังเกิดขึ้นในหมู่ราชกุมารอยู่เนืองนิตย์ จนกระทั่งที่สุดราชกุมารทุกองค์ก็แตกความสามัคคีเป็นเหตุให้วิวาทกัน แตร้าวก็ลามไปถึงบรรดาพระราชบิดาผู้ซึ่งเชื่อง่ายคำโอ้อวดของตน หลังจากเวลาผ่านไป ๓ ปี ความสามัคคี ถูกทำลายสิ้นวัสสการพราหมณ์จึงให้คนลอบไปกราบทูลพระเจ้าอชาตศัตรู

พระเจ้าอชาตศัตรู ก็กรีธาทัพสู่เมืองเวสาลี เมื่อพวกชาวเมืองเวสาลีตกใจกลัวภัย มุขมนตรีจึงได้ตกลงให้บรรดากษัตริย์ลิจณวิมาประชุมเพื่อยกกองทัพเข้าต่อสู้ศึก แต่เหล่ากษัตริย์ลิจณวิไม่มีผู้ใดเข้าที่ประชุมแม้แต่คนเดียว อีกทั้งประตูเมืองก็ไม่มีใครสั่งให้ปิด พระเจ้าอชาตศัตรูจึงสามารถยึดครองเมืองเวสาลีได้โดยง่าย เหตุการณ์ตอนนี้นำมาเรียน เริ่มตั้งแต่ตอนที่วัสสการพราหมณ์ เข้าไปอยู่ในเมืองเวสาลี และเห็นว่าเหล่ากษัตริย์ลิจณวินั้นหายระแวงตนแล้วจึงเริ่มทำอุบาย โดยในขณะที่ตนสอนวิชาความรู้อยู่นั้นก็เรียกโอ้อวดของกษัตริย์ลิจณวิองค์หนึ่งมาอยู่ด้วยสองต่อสอง แล้วถามด้วยคำถามง่ายๆ ว่า วัวควายนั้นเขานำมาไว้ไหนไขหรือไม่ว่า เมื่อโอ้อวดองค์นั้นกลับมา เพื่อนโอ้อวดองค์อื่นๆ ก็พากันซักถามว่าอาจารย์เรียกไปทำอะไร โอ้อวดองค์นั้นจึงตอบไปตามความจริง แต่ไม่มีใครเชื่อ คิดว่าโกหก จึงเกิดความไม่ไว้วางใจกัน วัสสการพราหมณ์ได้ยุงด้วยวิธีการเช่นนี้เรื่อยๆ จนกระทั่งโอ้อวดทั้งหลายต่างโกรธเคืองกัน ไม่ไว้วางใจกัน และเมื่อโอ้อวดแต่ละองค์นำเรื่องไปเล่าให้พระบิดาฟัง พระบิดาก็พลอยเชื่อโอ้อวดของตน โกรธโอ้อวดองค์อื่น จึงทำให้เหล่ากษัตริย์ลิจณวิผิดใจกัน จนในที่สุดกษัตริย์ลิจณวิทั้งหมดก็แตกความสามัคคี ที่เคยยึดมั่นในอปริหานิยธรรม ก็เริ่มเสื่อมคลาย เคยประชุมกันเป็นประจำ ก็ไม่มีใครเห็นความสำคัญ วัสสการพราหมณ์เห็นว่าสมควรแก่เวลาที่จะเข้าตีเมืองเวสาลีแล้ว ก็ส่งข่าวให้พระเจ้าอชาตศัตรูทราบ พระเจ้าอชาตศัตรูก็กยกทัพมาตีเมืองเวสาลีได้อย่างง่ายดาย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๒ เรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

๑. สามัคคีเภทคำฉันท์ เป็นผลงานการประพันธ์ของผู้ใด
๒. สามัคคีเภทคำฉันท์ แปลว่าอะไร
๓. กษัตริย์ลิจฉวี แห่งแคว้นวัชชีปกครองโดยระบอบอะไร
๔. อปริหานิยธรรม คืออะไร
๕. พระเจ้าอชาตศัตรูทรงมีบุโรหิตที่ปรึกษาชื่ออะไร
๖. จุดประสงค์ในการแต่งเรื่อง สามัคคีเภทคำฉันท์คืออะไร
๗. วิจารณ์ญาณ หมายถึงอะไร
๘. ผู้ที่ขาดวิจารณ์ญาณจะได้รับผลอย่างไร
๙. ตัวละครในเรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์มีใครบ้าง
๑๐. สามัคคีเภทคำฉันท์ของนายชิต บุรทัต มุ่งชี้ให้เห็นอะไร